3 mėlyno stiklo, pailgi plokšti, statinaitės formos ir 3 stikliniai, apvalūs, balzganos spalvos, labai trapūs, apnykę.

Pagal negausias įkapes ir pilkapių struktūrą Želmeniškės pilkapynas datuotinas V-VI m.e.a.

Ignas Jablonskis

SŪDĖNŲ PILKAPIAI

Ši sunykusių pilkapių grupelė yra Kretingos rajone, Šventosios upės kairiajame krante, slėnio rytinėje pašlaitėje, 1,4 km į Š nuo tilto per Kulšės upelį kelyje Laukžemė - S. Įpiltis ir 0,6 km į V nuo kelio Laukžemė - S. Įpiltis. Kraštotyrinės išvykos metu ją aptiko Bronė Jablonskienė.

Iš išorės atskirų pilkapių nebegalima įžiūrėti. Išsiskiria tik apie 20 m pločio, 30 m ilgio ir 0,50 m aukščio pakilumėlė.

Padedant Laukžemės kolūkiui, 1982 m. birželio mėnesį atlikti žvalgomojo pobūdžio kasinėjimai. Tyrinėtas kalvelės P pakraštys, atkastas 62 $m^2$ plotas. Po 10-15 cm storio sąnašinio smėlio-velėnos sluoksniu buvo daug įvairaus dydžio lauko akmenų, kurie nebuvo sudėti kokia nors tvarka. Pašalinus iš vietų pajudintus akmenis, išryškėjo ankstyvajam geležies amžiui būdingo pilkapio akmenų vainikai.

Pilkapio centre, tiesiai ant velėnos iš vidutiniškai 35x30x23 cm didumo akmenų buvo sukrautas 3 m diametro (išorėje) centrinis vainikas. Vienos eilės vainiko pagrinde likę 29 akmenys, o 12 akmenų tebegulėjo šio vainiko antrajame aukšte. Vainiko pagrindo akmenys apie 10 cm susmegę į pirminę velėną ir dabar jų apačia yra apie 55 cm žemiau esamojo žemės paviršiaus.

Antrasis akmenų vainikas kiek pailgas. Jo išorinis diametras

Š-P kryptimi yra 6,1 m, o R-V - 5,0 m. Pilkapio V pusėje šio vainiko galai per 4 m užeina vienas už kito, ir atrodo, kad čia vainikas yra buvęs krautas iš dviejų eilių. Trečiasis akmenų vainikas turi 9,0 m diametrą ir blogiau išlikęs.

Pilkapyje rasti 5 degintiniai kapai. Iš jų 3, 4 ir 5 buvo centrinio vainiko viduje. Čia, 0,5 m žemiau esamo žemės paviršiaus, buvo iškastos apie 0,3 m diametro 10-15 cm gylio duobutės, į kurias supilti smulkūs sudegę kaulai. Jokių įkapių, nei puodo šukių nerasta. Ties 3 kapu, 0,30 m žemiau esamo žemės paviršiaus, buvo pastebėta apie 1 m diametro akmenų vainiko dalis.

Pilkapio R pusėje, tarp antrojo ir trečiojo akmenų vainiko buvo sukrautas iš 11 akmenų 0,5 m vidaus diametro vainikas. Jo viduje, 0,5 m gylyje rastas degintinis kapas Nr. 1. Sudegę kauliukai supilti į nedidelę urną šiurkščiu - tekstiliniu paviršiumi. Urnos viršutinė briauna puošta negiliomis įspaudėlėmis. Iš jos telikusios smulkios šukelės. Jokių įkapių nerasta.

Degintinis kapas Nr. 2 rastas tarp antrojo ir trečiojo akmenų vainiko, pilkapio Š pusėje, 0,3 m žemiau esamo žemės paviršiaus, virš anksčiau įrengto 1 m vidaus diametro akmenų vainiko sienutės. Sudegę smulkūs kauliukai buvę supilti į neaukštą dubenio formos apie 30 cm diametro šiurkščiu tekstiliniu paviršiumi urną. Jokių įkapių nebuvo. Nei pirmojo, nei antrojo kapo urnos nebuvo iš šonų apstatytos akmenimis, nei jais pridengtos.

Tarp antrojo ir trečiojo akmenų vainiko buvo pastebėti dar 6 maži akmenų vainikėliai su smulkių degėsių sluoksneliais jų dugnuose, bet degusių kaulų juose nerasta. Tai galėję būti vaikų kapai.

Pilkapio PV pakraštyje tarp antrojo ir trečiojo akmenų vainiko rasta griautinio kapo pėdsakų. Mirusioji buvusi palaidota su

įvairių formų ir dydžių gintarinių karolių vėrinėliu. Karoliai rasti 0,3 m gylyje, pasklidę apie 0,4 m diametro plote. Įdomiausi du pailgi karoliukai. Vienas jų, primenantis žmogaus figūrėlę, yra 2,1 cm ilgio, 0,7 cm storio, su skylute galvutės dalyje. Kitas - 1,7 cm ilgio, 0,8 cm apskrito pjūvio, su skylute laibėjančiame gale, primena ištemptą lašą. Kiti nuo 0,7 iki 1,4 cm diametro karoliukai yra daugiau ar mažiau profiluotų statinaičių formos. Trijų karolių šonai gražinti lygiagrečiais apskritiminiais brėželiais. Kartu su gintariniais karoliais rastas vienas tamsiai mėlyno stiklo, pusapvaliais šonais, 1 cm diametro ir 0,6 cm storio karoliukas.

Pilkapio Š pakraštyje tamsiame pirminės velėnos sluoksnyje rasti 5 titnaginiai dirbinėliai: du nedideli gremžtukai, du strėlių antgaliai ir rėžtukas.

Tirtasis pilkapis su trimis koncentriniais akmenų vainikais datuotinas III a.pr.m.e. Degintiniai kapai urnose datuotini II a. pr.m.e. antrąja puse, o griautinis kapas priklauso jau I m.e.a.

Titnaginiai dirbinėliai, rasti pirminės velėnos sluoksnyje, rodo, kad šioje vietoje, prieš supilant pilkapį, buvusi sodybvietė.

Aleksiejus Luchtanas

KERNAVĖS PILKAPIŲ TYRINĖJIMAI

Kernavės (Širvintų raj.) pilkapynas, esantis apie 2 km į ŠV nuo Kernavės, buvo aptiktas 1981 m. Tais pačiais metais MAII ir VVU ištyrė 2 pilkapius (žr.: ATL 1980 ir 1981 metais. V., 1982, p. 70-71). 1983 m. MAII ir VVU tęsė pilkapyno tyrinėjimus. Buvo ištirti dar 3 pilkapiai. Pasirenkant pilkapius tyrinėjimams, pa-